

z francuskiego.

TAJNE

Spór między Polską a Litwą o ziemię Wilna i Grodna jest w części sporem o ziemię, które pod względem narodowościowym są przeważnie białoruskie. To zmusza nas, jako przedstawicieli ludności białoruskiej zorganizowanych na ziemiach spornych, zabrać głos w chwili, kiedy ma się rozstrzygnąć bez nas i dla nas sprawa do kogo będziemy należeć: do Polski, czy do Litwy.

Statystyka rządowa rosyjska /: spis ludności z 1897 roku:/ dała dla składu narodowościowego tych terytorjów następujące cyfry:

Narodowość:	w gub. Wileńskiej		w gub. Grodzieńskiej.	
		%	%	
Białorusinów:	876.846	62.00	682.049	50.6
Małorusów			456.601	26.4
Litwinów	276.188	19.9	3.428	0.3.
Zydów	117.124	8.4	131.635	9.8
Polaków	77.274	5.5	129.500	9.5
Wielkorusjan	42.445	3.1	36.018	2.7

Powyższa statystyka sporządzona w czasie kiedy masy ludowe białoruskie znajdowały się jeszcze w uśpieniu i ruch odrodzenia narodowego był ~~zaledwie~~ w zarodku wśród inteligencji białoruskiej, dlatego nie można twierdzić o jakiejś partyjności lub niedokładności spisu w interesie Białorusinów, przeciwnie rząd rosyjski miał zawsze tendencje do łączenia Białorusinów z wielką narodowością rosyjską. Cyfry podane przemawiają na ~~korzyść~~ ^{niekorzyść} Białorusinów.

Lecz niesprawiedliwość uczyniona Białorusinom przez statystykę rządu rosyjskiego nie może być żadną miarą porównaną z tą niesprawiedliwością, jaka została wyrządzona narodowi białoruskiemu przez statystykę polską, napisaną podczas

polskiej okupacji. Statystyka polska jakgdyby przytrzymywała się fantastycznego poglądu, że katolicyzm w tym kraju jest synonimem "Polaka" i na tej podstawie wypisuje ona w rubryce Polaków wszystkich Białorusinów-katolików, których statystyka rosyjska z 1897 liczyła:

w gubernji Wileńskiej - 515.086 mieszkańców
" Grodzieńskiej 208.210 "

Znajdując, że nie możemy korzystać ze statystyki polskiej świadomie fałszywej, sporządzonej przez rząd okupacyjny, dołączamy tutaj, aby być bezstronnymi, statystykę narodowości, napisaną przez uczonych polskich, profesorów uniwersytetu Krakowskiego Krzyżanowskiego i Kumanieckiego /:statystyka polska z 1915r.:/.

Pow. białoruskie	Zydzi	Polacy	Litwini	
Dzisiaj	81,11	10,10	2,39	-
Lida	73,13	12,05	4,67	8,65
Oszmiana	79,90	12,07	1,35	3,77
Swiecieany	45,51	7,14	5,98	33,74
Wilejka	86,88	9,21	2,45	-
Prużany	75,48	12,80	1,37	-
Wilno	25,81	21,85	20,12	2092
Grodno	65,69	19,86	5,66	1,42
Słonim	80,73	15,20	1,55	-
Wołkowysk	82,38	12,37	2,15	-
Nowogródek	83,66	12,29	1,66	-
Pińsk	74,30	19,50	2,60	-

Powyższe dane wyjęte przez nas dla wszystkich powiatów białoruskich, które zostały odcięte od Rosji, zgodnie z traktatem pokojowym między rządem Sowietów a Rządem Polskim i Litewskim wskazują jeszcze wyraźniej dominujące stanowisko Białorusinów na całym terytorjum. Najmniejszy procent Białorusinów w pow. Wileńskim tłumaczy się znaczną liczbą elementu

polskiego, zaludniającego miasto Wilno. Jednakże zgodnie ze statystyką prof. polskich Białorusini i w tym nawet powiecie mają większość stosunkową do innych narodowości. Wyraźnym jest, że ~~zmkaxhiczha~~ biorąc pod uwagę tę liczbę Białorusinów na spornych terytorjach, głos takowy musi być decydującym. Głosy te wbrew głoszonym fałszom przez administrację polskiej okupacji nie wypowiedają się za Polską i nie mają nic wspólnego z deklaracjami t.zw. "Rad Ludowych" stworzonych wbrew woli narodu steroryzowanego przez okupantów. Naród białoruski ~~wyrazik~~ wypowiedział się na wielkim kongresie przedstawicieli ludowych ziem Wileńskiej i Grodzieńskiej, który to kongres za zgodą i kontrolą okupacyjnego rządu polskiego został zwołany w dniu 9.10. czerwca 1919r. w Wilnie.

Po uchwaleniu wniosku Czerepouka, pozdrawiającego Radę ministrów Republiki Demokratycznej Białoruskiej Kongres powitał gabinet Łuckiewicza i przyjął rezolucję następującą, która streszcza aspiracje tego kongresu:

1/ W tej smutnej epoce naszego życia i widząc kraj nasz, który już tyle cierpiał ponownie zagrożony podziałem i niewolą, my przedstawiciele ziem Wileńskiej i Grodzieńskiej wyrażamy prośbę do wszystkich narodowości, do wszystkich wielkich państw i do tych, którzy w ręku swoim trzymają losy naszego kraju. Prosimy ich ^o pomoc i wsparcie i o obronę przeciw narodom sąsiednim, które widząc naszą obecną słabość starały się zawładnąć częścią naszego terytorjum. Kongres 1917r., na którym była reprezentowana cała Białoruś założył podwaliny Demokratycznej Republiki Białoruskiej i Rada wybrana przez ów kongres ogłosiła w roku zeszłym tę Republikę jako wolną i niepodległą. Kongres przedstawicieli ludności, zamieszkującej ziemie Wileńską i Grodzieńską, odłączonych podczas wojny od reszty terytorjów Białej Rusi przyjął tę rezolucję jednogłośnie. Kongres nawołuje cały naród białoruski bez różnicy klas i poglądów do połączenia się w celu obrony najświętszej sprawy: niepodległości i niepodzielności

ojczyzny. Naród białoruski, który liczy 12.000.000 mieszkańców pragnie pozostać niepodzielnym i żyć na ziemiach, podległych jednemu wspólnemu prawu.

2/ Rada Republiki, która jedynie reprezentuje całą Białoruś i posiada mandat tego kraju winna jest ponownie zacząć swoją odważną pracę, mającą na celu odbudowę państwa białoruskiego w jego niepodzielnej całości.

3/ Wyrażając z całą siłą zasadę niepodległości Białej Rusi i biorąc pod uwagę, że jednakowa przeszłość historyczna /:ze stolicą w Wilnie/i wzajemna wspólność interesów ekonomicznych stwarzają między narodami białoruskim i litewskim więzy nierozzerwalne. Kongres wyraża życzenie, aby obydwie te narody jaknajściślej z sobą pracowały w celu stworzenia sfederalizowanego państwa białorusko-litewskiego, w którym to państwie każdy z sojuszników znalazłby maximum niepodległości i wolności, pozostając jednocześnie połączonymi pod względem politycznym i ekonomicznym. Jednocześnie Kongres uważa, iż niezbędnym jest zawrzeć przymierze polityczne i ekonomiczne z demokratycznym narodem Łotwy, z sąsiadem, który rozumie własne potrzeby i aspiracje.

Powyższa rezolucja i stanowisko Rady Centralnej Białoruskiej i ziem Wileńskiej i Grodzieńskiej, wybranej przez Kongres nie jest wypadkową w stosunku do Litwy; wypływa ona z tej odwiecznej łączności, dzięki której Białoruś i Litwa były związane z ciągu całej ich suwerennej egzystencji. Łączność ta była przede wszystkim ekonomiczna i oparta na fakcie, że droga bardzo wygodna dla handlu przechodziła przez Litwę i Białoruś aż do morza.

Po kilkowiekowym silnym wspólnym poźyciu silnem ekonomicznie zbliżenie białorusko-litewskie nietylko nie osłabło, lecz stało się jeszcze mocniejszym. Rządy Wilna i Grodna jak i cała Białoruś ciążą obecnie do Litwy jeszcze silniej niż dawniej, ponieważ obydwie te kraje mają teraz przed sobą wspólne niebezpieczeństwo. Ich terytorjum ze stolicą wspólną - Wil-

nie jest zagrożone. ~~Wskazywanie na~~ ~~stolica~~ ~~wilnia~~ i okupowane, i ~~jak~~ stwierdzają fakta przyłączenie tych ziem do Polski zagraża nagodowi białoruskiemu niewolnictwem i zupełnem wynarodowieniem.

Sprawa miasta Wilna jest wyjątkowo bolesną. W przeciągu setek lat rozwijała się i kwitła kultura i życie ekonomiczne tego miasta, które posiadało wokoło terytorjum - Hinterland, które ciążyło ku temi miastu, karmiąc go swemi sokami i dając mu możność rozwoju. W chwili obecnej miasto zagrożone jest przyłączeniem do Polski, co przemieniłoby stolicę kraju, ~~posiadającego~~ przeszło 15.000.000 mieszkańców w zwykłe miasto prowincjonalne, pozbawione swego Hinterlandu i stłumiłoby jego kulturę i życie ekonomiczne. Ten ewentualny kaćk Polski rozdzieliłby zupełnie Białoruś od Litwy, zrywając jednolitość ekonomiczną tych krajów i stawiając Białoruś w zupełnej zależności ekonomicznej od Polski.

W chwili kiedy pokój w ^{Moskwie} ~~Moskwa~~ ^{Litwie} oddawał część terytorjum białoruskiego, Białoruś była w sytuacji bardzo ciężkiej. Wbrew wyraźnie wyrażonej woli narodu białoruskiego do życia niepodległego i wolnego, narodowi nie udało zrealizować się swój ideał niepodległościowy, przeciwnie całe terytorjum Białej Rusi znalazło się pod cudzoziemską okupacją. Widząc że tereny Białej Rusi są zagrożone zagarnięciem przez Polskę z jednej strony i przez Rosję sowietów z drugiej, przedstawiciele ludności białoruskiej Wilna i Grodna, nie wyrzekając się swego niepodległościowego ideału, postanowiły oprzeć się o sformowaną już i silną organizację litewską i w początkach września 1920r. przyjały następującą rezolucję:

"Po zbadaniu sytuacji, wytworzonej przez traktat pokojowy litewsko-rosyjski, po wysłuchaniu raportów przedstawicieli ludności białoruskiej, wydelegowanych do rządu litewskiego, biorąc pod uwagę że wszystkie spory terytorjalne między Białą Rusią a Litwą muszą być uregulowane ostatecznie przez wspólne porozumienie między rządami białoruskim i litewskim, mając na uwadze potrzeby życia, - zgromadzenie przed-

stawicieli Rady Centralnej Białoruskiej ziemi Wileńskiej i Grodzieńskiej, Komitetu Narodowego Białoruskiego i wszystkich innych organizacji białoruskich - wzywa wszystkich Białorusinów, zamieszkujących terytorjum białoruskie, przyłączone do Litwy połączyć wszystkie siły dla harmonijnej pracy państwowej i wspólnej z bratnim narodem litewskim i do zdobycia *ped a terre* narodowi białoruskiemu, które należy mu się na jego rodzinnej ziemi".

Ta rezolucja była następnie podstawą do traktatu, podpisanego następnie dnia 12. listopada 1920r. w Kownie przez rząd białoruski i litewski.

Oprócz tego rząd pana Łastowskiego, na zasadzie wyżej wymienionego traktatu przedstawił Lidze Narodów memoriał, w którym było oświadczenie, że w razie gdyby plebiscyt był zarządzony na terenach, ustąpionych przez rząd Sowietów Polsce i Litwie głosowanie musiałoby się odbyć "za Polską" lub "za Litwą i Białą Rusią", ponieważ sprawa granic między Litwą a Białoruską Republiką Demokratyczną /:z chwilą kiedy Białoruś stanie się silną i stanie na własnych nogach:/ zostanie uregulowana przez te ostatnie państwa ku wzajemnemu zadowoleniu i zgodzie w myśl wyrażonej woli narodu.

Biorąc pod uwagę: 1/ że na ziemiach białoruskich panuje jeszcze okupacja obca, w części polska, a w części bolszewicka i 2/ że sprawa do kogo ma należeć terytorjum ściśle białoruskie, czy do Polski, czy do Litwy będzie zdecydowaną w Brukselli, my przedstawiciele ludności białoruskiej, zorganizowani na spornych terytorjach, oświadczamy że jak najściślej przytrzymujemy się naszej, wyżej podanej rezolucji w stosunku do Litwy, i że ta rezolucja jest podstawą traktatu, podpisanego dnia 12. listopada 1920r. między rządami białoruskim i litewskim.

Wyrażamy życzenie, aby nietylko terytorja sporne, ustąpione przez Rosję sowiecką Litwie w myśl traktatu z 12. lipca 1920r., lecz i wszystkie tereny białoruskie, które zostały oddane przez bolszewików Polsce, ^{również} zostały przyłączone do

Republiki Litewskiej na podstawie zasad, przyjętych przez
rządy białoruski i litewski w Kownie dnia 12. listopada
1920r. ~~xxKownia~~

W imieniu Białoruskiej Rady Centralnej
ziem Wileńskiej i Grodzieńskiej

Kochanowicz
K O C H A N O W I C Z

W imieniu Narodowego Komitetu Białorus-
kiego w Wilnie.

Za zgodność tłumaczenia:

Karabacz
K A R A B A C Z

[Handwritten signature]
[Handwritten signature]

